

248780

**การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรี: กรณีศึกษา
เขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน**

ทิพย์งค์ ฉัตรเสาวภักดิ์

**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง**

**บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2555**

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรี: กรณีศึกษา
เขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิพย์งค์ ฉัตรเสาวภรณ์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2555

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรี: กรณีศึกษา
เขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิพย์งค์ ฉัตรเสาวภักดิ์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

 ..... ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ สมศักดิ์ เกี้ยวกิ่งแก้ว

 .....
รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์

 ..... กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์

 ..... กรรมการ
อาจารย์ ดร. ไพสิน ภูจี่นาพันธุ์

19 เมษายน 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขงานการค้นคว้าแบบอิสระเสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมศักดิ์ เกี่ยวกิ่งแก้ว ประธานคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยปรับปรุงแก้ไขการค้นคว้าแบบอิสระให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ไพฑิณี ภูจินาพันธุ์ คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระที่ให้คำแนะนำ แก้ไข การค้นคว้าแบบอิสระจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และให้ความกรุณาเสมอมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาการเมืองและการปกครองทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และประสานงานต่าง ๆ

ขอขอบคุณ ผู้ดำรงตำแหน่งและลงสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และประชาชนสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนคาดหวังว่า การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ คงมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

ทิพย์งค์ ฉัตรเสาวภรณ์

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรี: กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ผู้เขียน	นางสาวทิพย์งค์ ฉัตรเสาวภักดิ์
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ	รองศาสตราจารย์ ดร.โกสุมภ์ สายจันทร์

บทคัดย่อ

248780

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ปัจจัยที่ส่งผลให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาล ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน 343 คน และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ดำรงตำแหน่งและผู้ที่เคยลงสมัครในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน 8 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่า สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น มีนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้ง และมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี เป็นต้น

ปัจจัยที่ส่งผลให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาล ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ปัจจัยส่วนตัว ซึ่งที่ผ่านมามีได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือ และพัฒนาสังคมมาโดยตลอด ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเมืองหมู่บ้าน เป็นต้น ทำให้รับรู้ปัญหา ความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี ประกอบกับเป็นคนในพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนโดยกำเนิด จึงมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสังคม คือ สังคมไทยในปัจจุบันไม่ได้ปิดกั้นเรื่อง

เทศ หรือห้ามไม่ให้เทศหญิงเข้ามามีบทบาททางการเมือง ปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย โดยเฉพาะบทบาทของผู้หญิงในการบริหารและการปกครองทุกระดับ เป็นต้น

ในด้านรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนนั้น พบว่า สตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาล ติดตามข่าวการเมืองระดับท้องถิ่น ได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในการจัดการปัญหาท้องถิ่น ได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานเทศบาล เป็นต้น

Independent Study Title	Women's Participation in Local Politics: A Case Study of Mae Hong Son Municipality, Mae Hong Son Province
Author	Miss Thippayong Chatsaowapan
Degree	Master of Arts (Political Science)
Independent Study Advisor	Associate Professor Dr. Kosum Saichan

ABSTRACT

248780

This research was intended to study eligible female voters' knowledge and understanding in local politics in Mae Hong Son Municipality; factors affecting women's participation in local politics by applying for a Mayor or Municipal Council Member candidate in Mae Hong Son Municipality; and political participation style of eligible female voters in Mae Hong Son Municipality. It was both a quantitative and qualitative research that employed questionnaires to collect data from 343 eligible female voters in Mae Hong Son Municipality as well as in-depth interviews from 8 current female Mayors and Municipal Council Members and female candidates of Mayor and Municipal Council Member in Mae Hong Son Municipality. The result could be summarized as follows:

According to the study, it indicated that most of the eligible female voters acknowledged and understood that the local administration was a decentralized administration. They also comprehended that Mae Hong Son Municipality was a local administrative organization comprising of Mayor and Municipal Council Members from election with 4 year-term of office, for example.

In addition, it was found that one of the factors influencing women's political participation was a personal factor as they had always helped people and done social development work. They took positions of health volunteers, agricultural group leaders, women group members, and village civil defense volunteers, for instance, so that they were well aware of people's needs and problems. Moreover, since they were originally born in Mae Hong Son Municipality, they wanted to participate in politics. Secondly, the next factor was the social factor

as Thai society did not prohibit or constrain women to take action in political roles. Besides, there were some other factors, namely, Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) and the Tenth National Economic and Social Development Plan (2007–2011) that designated related agencies to promote the gender equality, especially women's roles in management and administration of all levels.

Due to the political participation style of eligible female voters in Mae Hong Son Municipality, the result revealed that the majority of eligible female voters gave precedence to casting the vote for Mayor and Municipal Council Member, following the local political news, participating in the community activities in solving local problems, including monitoring and inspecting the Municipality's performance.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	9
1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	9
1.4 ขอบเขตการศึกษา	9
1.5 นิยามศัพท์ในการศึกษา	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่น	11
2.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง	17
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในทางการเมืองการปกครอง	26
2.4 แนวคิดพลเมืองเข้มแข็ง	30
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
2.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา	35
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	36
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	37
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	41
4.1 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ดำรงตำแหน่งและผู้ที่ลงรับสมัครในการ เลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	42
4.2 ผลการศึกษาจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมือง แม่ฮ่องสอน	47
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
5.1 สรุปผลการศึกษา	67
5.2 อภิปรายผล	72
5.3 ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	80
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	81
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	87
ประวัติผู้เขียน	89

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามอายุ	47
4.2 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามสถานภาพ	47
4.3 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามภูมิลำเนา	48
4.4 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	48
4.5 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการศึกษา	48
4.6 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามอาชีพ	49
4.7 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	49
4.8 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล	50
4.9 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล	50
4.10 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	51
4.11 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	51
4.12 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาของนายกเทศมนตรี	52
4.13 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของนายกเทศมนตรี	52
4.14 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกสภาเทศบาล	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.15 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาล	53
4.16 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจการออกกฎหมายที่มาจากเทศบาล	54
4.17 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้เพื่อมาบริหารงานเองของเทศบาล	54
4.18 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนงานที่ทำหน้าที่ดูแลและบริหารงานเทศบาลเมือง	55
4.19 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	55
4.20 ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	57
4.21 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการรับทราบข่าวสารทางการเมืองท้องถิ่น	57
4.22 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความสนใจติดตามการหาเสียงของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล	58
4.23 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามการพูดคุยเรื่องการเมืองท้องถิ่น	58
4.24 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความสนใจเรื่องการเมืองท้องถิ่น	59
4.25 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความคิดเห็นต่อการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกเทศบาล	59
4.26 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความคิดเห็นต่อความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่นต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย	59
4.27 จำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำแนกตามความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งในท้องถิ่นต่อการพัฒนาท้องถิ่น	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.28	ระดับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	60
4.29	ระดับความคิดเห็นต่อการที่สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	62